

CATHERINE POULAIN

L'home de mar

Traduït del francès per Mia Tarradas

Edicions de 1984
Barcelona

L'Ian maniobra el *Rebel* fins a la boia que desapareix dins les concavitats. En Jude agafa la perxa, lleva el gall a bord. El motor hidràulic es posa en marxa. La pesca torna a començar. L'orinc puja. El patró brama. Ara tot només és rutina.

La pesca miraculosa no dura gaire. Diverses vegades en Dave ha posat la mà a l'orinc per sentir-ne la tensió. Massa tesa..., ha murmurat amb un aire preocupat quan he creuat la seva mirada. El patró ha parat el vaixell i el motor hidràulic. Alguna cosa no anava bé. La llinya s'enfonsava obliquament dins l'aigua. En Jude s'havia inclinat damunt les onades, que sotjava amb un aire terrible. L'Ian feia la seva cara dels mals dies. De sobte, un espetec sec, crits, renecs, la llinya s'havia trencat. Tot ha passat en un instant. No ho he entès, he fet com els altres, i m'he abalanzat sobre la corda que s'escapava. No hem estat a temps de retenir-la, se'ns ha escolat entre els dits.

El patró estava lívid. No ha dit res. Els homes callaven. Han abaixat el cap i res més. Jo encara no havia entès res, excepte que centenars de metres de palangres segurament s'havien perdut. L'Ian ha llançat els guants sobre el pont, ni s'ha molestat a treure's l'impermeable per anar-se'n a la timonera. El vaixell ha agafat velocitat brutalment. En un moment hem anat a trobar l'altre extrem de la llinya. El patró ha tornat a aparèixer. Havia tornat a recuperar una mica els colors. L'he mirat, els seus ulls s'han clavats en els meus, ha fet un petit somriure, una ganyota furtiva i penosa. He entès que les coses anaven mal dades.

En Jude ha pescat la boia i el gall, renegant perquè han estat a punt d'escapar-se-li. Hem fet tornar a passar l'orinc per la polítxa. El motor hidràulic s'ha tornat a engegar. La cosa no ha durat gaire. Dos palangres més tard, la llinya s'ha tornat a trencar.

—L'hem fotuda, aquest cop —ha murmurat en John.

—Si tinguéssim tan sols el temps de dragar el fons... —ha contestat en Dave a mitja veu—. En comptes de sortir-hi guanyant, hi sortirem perdent.

Ens hem tornat a posar a la feina. El patró ha tornat al seu bastió. Potser plora, he pensat durant un segon. En Simon ha baixat a la bodega i m'ha donat les caixes de calamars congelats. En Dave i en Jude parlaven en veu baixa de la llinya massa de gairell, de la tensió anormal, de la poca traça de l'Ian, que no havia sabut maniobrar. Hem perdut quinze palangres, això ens costarà car, l'Andy voldrà que li ho paguem a bon preu.

—Aquesta merda que ens ha donat..., les setmanes que ens ha costat de reparar-ho tot!

—Sí, però el patró s'ha arriscat, bé deu haver vist al sonar que el fons no estava per a la cosa.

Afilo el meu ganivet a la pedra. La passo a en Jesús. Fa un somriure d'impotència, amb aquest aire ingenu tan seu. M'aguanto el riure. He obert les caixes d'hams i caic de nassos sobre els calamars congelats, els tallo fins a fer-ne un munt que empenyo cap al mig de la taula. En Dave ha callat. A en Jude el cigarro li penja de la comissura dels llavis, el fum li puja fins als ulls i li fa fer ganyotes. En Luis i en John fan morros. Fa hores que esquem.

—Eh, Simon, ¿i si anessim a preparar-nos alguna cosa per endrapar, en el temps que acabem això?

Al cap d'una hora, tenim el nostre arròs socarrimat, les salsitxes, les tres llaunes de blat de moro que ens per-toquen. És bo, tot i així. Els homes mengen en silenci. En Simon, dret en l'angle del fogonet, enrojolat, espera que haguem acabat per menjar ell. El patró aixeca els ulls del plat, es recorda de la seva existència. L'envia a canviar el gel dels peixos.

—Però no ha menjat! —dic.

En Jude em llança una mirada glacial, en Dave sembla sorprès però arrufa les celles, en Jesús sembla incòmode. Els altres no s'han immutat. L'Ian em deixa anar en un to mordaç:

—Tanca la boca, Lili. També és la seva feina, ¿no?

He abaixat el front, encès. Em faig petita en un racó del banquet. Em vénen les llàgrimes als ulls. Amb un nus a la gola, afogo un sanglot de riure nerviós mentre una alenada de ràbia em sorprèn.

Els homes han tornat a sortir. En Jesús i jo fem els plats. Ell riu.

—No has de dir mai res al patró. ¿Saps que et poden fotre fora per això? El patró sempre té raó.

—Però en Simon no havia menjat!

—És el patró qui decideix, Lili, i et tornarà a passar més d'un cop si continues a l'ofici. Tampoc no et mors, ¿saps?, menges més la propera vegada i ja està.

En John passa volant. Arriba tard com sempre. Obre un calaix i agafa dos Bounty abans de sortir.

—¿Jo també puc?

En Jesús riu. Deixo el que ha sobrat en un lloc calent per a en Simon. Anem amb els homes al pont.

Uns peixos molt vermells fan salts damunt la taula. Cossos rugosos, aletes acerades, els ulls sortints estupefactes semblen saltar-los de les òrbites.

—¿Per què treuen la llengua, Jesús?

—No treuen la llengua, és l'estómac.

—Ah...

—És per la descompressió. En diuen peixos idiotes. Pels ulls sortints i la llengua, com tu dius.

La sang regalima sobre els cossos de color escarlata. Ventre obert, els llancem a l'altra punta de la taula, jo els

empenyo dins del forat de la bodega. En Jesús treballa al meu costat. Mou el cap amb aire preocupat.

—En Simon encara no ha sortit —murmura—. Espero que vagi amb compte.

—¿Amb què?

—Amb els *idiot fishes*. Aquests peixos són perillosos. ¿No has vist les aletes que tenen? Hi ha verí a les puntes. Diuen que és mortal fins i tot si et piquen al coll.

El patró ens mira. En Jesús calla. Esperem en Simon. Per fi surt de la bodega, mirada furtiva i inquieta i la cara afuada. El vent ha canviat. Quasi fa bo.

Acabem molt tard a la nit. Torno a pujar a la timonera quan veig en Simon al comandament del vaixell, i en Jesse explicant-li llargament què signifiquen tots els quadrants. Cop de ganivet al cor. Li han donat la seva primera guàrdia.

—¿I jo? —murmuro—. ¿I jo, doncs?

L'Ian m'ha traït. Retinc les llàgrimes, un pescador no plora, m'havia dit que era un pescador, que aviat en seria un... M'ha parlat com a una nena, per fer-me riure i fer-me volar coloms... Torno a baixar precipitadament l'escala. Els homes han anat a dormir. L'Ian i en Dave parlen de quotes amb un cafè al davant. Els interrompo, amb una veu tremolosa que voldria que fos un bram. L'Ian es descuida d'enfadar-se:

—¿Què et passa, pardal?

—No sóc cap pardal, i en Simon està de guàrdia...

La veu se m'escanya, em trituro les mans recuperant l'alè.

—I a mi, ¿quan em toca? M'havies dit que n'era capaç, que aviat em tocaria. Tots els matins, quan dormiu, m'entrenno, vigilo amb el que està al timó... Juro que no m'adormiré!

En Dave somriu:

—S’ha de saber esperar, Lili.

—És amb en Jesse que has de parlar, no pas amb nosaltres —diu l’Ian—. El vaixell és com el seu nen. Vés a dormir, pardal. Vés a dormir, ja et tocarà.

No m’hi quedo més. Si em veuen plorar, no me la donaran mai, la meva guàrdia. Torno a encauar-me al racó més fosc de la timonera. En Simon senyoreja assegut a la butaca de capità. Ni em mira.

Al matí el patró m’ha agafat a part. M’estira la màniga quan intentava esquivar-lo.

—He parlat amb en Jesse. Aquest vespre faràs la primera guàrdia.

—Anem amb pilot automàtic... Tan bon punt alguna cosa et sembli anormal, desperta’m o desperta el patró.

En Jesse se n’ha anat a dormir després de l’eterna recomanació. Ben dreta a la meua butaca, suco un tros de xocolata al cafè. Fa bona mar. Les onades petites i curtes llisquen contra la roda. No apareix res al radar, a part de nosaltres, un punt brillant al centre de cercles concèntrics i de guspies efímeres. Estem a desenes de milles de qualsevol costa. Centenars de brases d’obscuras profunditats sota nostre. Un ocell pàl·lid sorgeix del feix blanc de proa. Les seves ales immenses baten l’aire silenciosament. Gira i volteja sobre si mateix. ¿Dormia o m’ho ha semblat? La radio espetarrega, de vegades algunes paraules esdevenen audibles. Semblen néixer de la nit, missatges d’altres éssers vivents que també recorren el gran desert. El cel i el mar semblen una mateixa cosa. Avancem dins la nit. Els homes dormen. Vetllo per ells.

El llarg i prim, assegut de cara al mar, és lluny del patró que era. Les llargues extremitats desgarbades, que ha

deixat anar indolentment, pengen a banda i banda de la butaca. Té la fesomia pàl·lida i cansada; la mandíbula, angularosa i fina; la boca, entreoberta; la mirada, trista i molt llunyana.

—¿Estàs trist? —li pregunto.

Els seus ulls deslluïts tornen. Es gira cap a mi. Fa un somriure agredolç, es passa una mà pel front, amb uns dits llargs la finesa dels quals encara em sorprèn.

—Tens mans de pianista.

—Oh Lili... —sospira.

No hi ha res més a dir. S'ha aixecat mal temps altre cop. La Peggy, al servei meteorològic marí, no preveu que es calmi. Forts cops de vent, que augmentaran durant el dia i que es converteixen en alerta de tempesta. Una maror verdosa realçada per un ròsec d'escuma malmena el *Rebel* enmig de remolins de ruixim. Beure un cafè és perillós; cuinar, quasi impossible. En Simon s'escarrassa altre cop a cremar l'arròs, i tot i que lliga els mànecs de les cassoles a les barres dels fogons, l'aigua vessa, el gas s'apaga.

—Ens farà explotar —rondina en Jude, que el relleva.

En John té mal de mar i es queda allitat sovint.

—Ja prou que no fotia res! ¿Eh, bro?

I en Jesús somriu. En Jesse comença a mirar el llarg i prim amb una mirada feréstega d'ençà de l'incident de la pèrdua de les llinyes.

—Això va de mal borràs... —diu en Dave, que ha agafat fred.

Té febre i tus i escup i ja no riu més. En Simon suporta estoicament les esbroncades dels homes. En Jesús segueix essent el mateix. Ens llancem sempre mirades amigables per damunt de la taula quan és tard i fa fred.

—Et vas tornant bona —em diu un dia—. Comences a entendre-ho tot. I de pressa.

El patró ja només em renya de tant en tant. Els homes criden menys, potser. Ja no tinc temps de pensar en Manosque-dels-Ganivets. És més, ja està quasi oblidat. Però la urgència de tot no ha pas afluixat, ni la violència quan pesquem. Ni el pànic que ens sobrevé, a en Simon i a mi, de ser englotits per la ràbia dels homes quan tot es desferma al pont.

La pesca és bona durant dos dies, després la sort torna a canviar. Dues vegades les llinyes han quedat atrapades dins dels fons rocosos. Es trenquen per tots dos extrems. El cop és dur. L'Ian ha perdut tota arrogància. En els seus ulls alguna cosa vacil·la. Els homes no han dit res. Ens hem tornat a posar a escar sense dir paraula damunt el pont banyat per les onades.

Pregunto a en Jesús a mitja veu:

—Però ¿per què és tan terrible?

—Haurem de pagar les llinyes a l'armador, són molts diners, que ens agafaran directament de la nostra paga. Amb tota la feina que hem tingut a terra per reparar les llinyes... Tres setmanes, ¿no? Si continuem perdent material, al final serem nosaltres que deurem diners al vaixell. I a tu, a sobre, només et donaran mitja paga.

—Doncs me'n tornaré a pescar! —faig, aixecant les espatlles.

El patró brama des de la timonera. Toca llevar les llinyes. Aquest cop sembla que no estem enganxats. La llinya puja sense dificultat. Els homes es calmen. Gosen riure una mica, fet que, no obstant això, traeix el seu nerviosisme. Inclinat per sobre de l'onatge, la mà damunt la palanca del comandament, l'Ian fita la llinya intensament. Altre cop clavo el meu ganivet als ventres blancs. La carn llisa i tensa resisteix un moment, després cedeix. La fulla s'enfonsa de sobte —la sang raja com un llampec i inunda la

taula—. Llisca sobre el pont en reguerons escarlates. Som els assassins dels mars, penso, els mercenaris de l'oceà, i en portem el color. La cara i els cabells llardosos de sang, tallo la carn pàl·lida. De vegades hi ha ous. Mossego les freses de corall. Són perles d'ambre vermell que se'm desgranen a la boca, fruits límpids per a la meva set.

No he vist passar el petit bacallà entre les guardes d'acer que despenen els peixos i l'havien de retenir. Crido quan queda enganxat a la politja del virador. La meua veu es perd enmig del terrabastall dels motors, el xiulet del vent, l'onatge. M'esgargamello en va. En Dave aixeca el cap i brama. El patró aixeca la maneta de pressa. Els hidràulics es paren. En Jude desenganxa els bocins de bacallà.

—Lili! Però ¿què fots, hòstia? ¿Per què no has dit res?

—Però ho he dit! He cridat... Ningú no m'ha sentit.

—Ningú no et sent mai de totes maneres, ni entén res del que dius!

El motor es torna a engegar. Tinc la gola que em crema, el cor embogit. No perdo de vista la llinya, a punt per tancar la vàlvula de ferro si un peix passa entre els muntants. Canvio la cofa tan ràpidament com puc quan es lleva un palangre, la deslligo de la següent, carrego la plena a l'altra punta de pont. Ja no caic. Torno a la taula de tall sense perdre ni un moment.

Un petit bacallà torna a passar entre les guardes quan estava canviant una cofa. Altre cop s'enganxa a la politja. La llinya s'enganxa a l'ham, s'entortolliga i es tensa perillosament, altres hams peten i són projectats a l'altra punta del pont. Crido, en Jude crida més fort, l'Ian ho para tot. M'afanyo per treure la llinya, el peix esmicolat cau.

—Lili! Càgum l'hòstia, ¿que dorms?

—No podia veure-ho —barbotejo—, treia el palangre...

—Si no ets capaç de fer la feina, no hi tens res a fotre, aquí! —torna a bramar, abans de canviar una marxa.

Abaixo el cap. La vista se m'entela. Agafo un bacallà, que esbudello. El llavi inferior em tremola, me'l mossego salvatgement. Ja no vull saber res de la sang dels peixos, d'aquests homes imbècils que m'han pres la llitera. Es riuen de mi, criden, i després tremolo. No vull haver de matar més ni haver de tenir por d'ells. Vull ser lliure, córrer altre cop pels molls, anar-me'n a Point Barrow... No he vist a venir el peix molt vermell, l'aleta dorsal, eriçada de punxes, desplegada com si fos una ala que ve a plantar-se a la meva mà. En Dave no ha encertat l'obertura de la bogada. El dolor és fulgurant, un càstig a la meva rebel·lió, potser. Les llàgrimes esclaten de debò. Em trec els guants, les punxes s'han clavats a la base del polze. En trec dues, profundament enfonsades, una altra travessa la carn de punta a punta. L'extirpo amb les dents. El bonic peix és allà amb la panxa oberta. En Jesús fa un senyal al patró. M'assenyalen el ranxo amb un gest de la mà.

—Vés-te a desinfectar la ferida... T'he dit que hi havia verí a les aletes —murmura en Jesús, que sembla patir per mi.

Deixo el pont avergonyida. La meva mà sembla paràlitzada quan em trec l'impermeable. M'assec al banquet del ranxo. M'estintolo, tanco els ulls. El dolor ve a batzegades, puja amb onades que em cremen des del palmell fins a l'espatlla. El cor em fa el boig, la vista se m'enterboleix. Faig tentines com si hagués de caure. Els homes són al pont, potser en tenen per hores, encara, hi hauria d'anar. M'aixeco. Vaig a esbandir-me la ferida. Em roda el cap. Tinc por de desmaiar-me. Llavors surto al pont superior, passant per la timonera perquè ningú no em vegi. El cel s'ha destapat. Un sol pàl·lid fa brillar la cresta de les

onades. Encenc un cigarro després d'intentar-ho molta estona. Arrambada a la canoa de supervivència hi ha menys vent. Ploro una mica, quasi fa bo de plorar. Els homes pesquen. Hauria d'estar amb ells. No deuen haver entès per què he marxat. En Jude deu estar furiós. Pitjor, em menysprea. És ben bé una dona, deu pensar. És clar que no s'ha d'escoltar el dolor. Què importa el dolor! Però tot i així... A més, em moriré perquè el peix era enverinat. L'oceà es desplega sense fi. La remor del pont arriba fins on sóc, les cofes que piquen les prestatgeries d'alumini i que xoquen entre elles, de vegades crits, retalls de converses. Em fumo el cigarro al sol. ¿Morir durarà molt? Ruflo i em moco amb els dits. És trist, penso mirant el cel, el mar, és ben bé una llàstima morir-se. Però segur que també és normal, anar-se'n tan lluny i sola, tan lluny cap al Gran Nord, *the Last Frontier* que en diuen, la darrera frontera, i haver-la passada, la frontera, haver trobat el meu vaixell i veure'm transportada d'alegria a l'oceà, fins a pensar-hi de nit i de dia, fins a quasi no dormir al meu racó de terra brut. Conèixer dies, nits, albes tan belles que fan renegar del passat, vendre's l'ànima. Sí, haver gosat passar-la, la frontera, només podia ser per trobar-hi la mort, per pescar-hi el propi acabament ben vermell i molt bonic, un peix regalimant de mar i de sang, que ha vingut a clavar-se a la meva mà com una fletxa flamejant. Torno a veure'm marxar, la travessa pels deserts dins l'autocar blau, el cel de l'anorac i els seus núvols de plomes al meu voltant... Era, doncs, per això que marxava, era aquesta la força que em provocava totes les audàcies, trobar la meva mort. Torno a veure Manosque-dels-Ganivets, on no moriré, finalment, acorralada en una habitació fosca. No ploro més. Torno a baixar al ranxo. La mà ha esdevingut inerta. Un cop més em sento culpable veient els homes feinejar sobre el pont. M'arrau-

leixo a la cossia. És fosca i hi ha escalfor. Em poso la mà al ventre.

El patró m'ha trobat allà, encongida dins la foscor. No l'havia sentit acostar-se. Potser m'havia endormiscat. He tingut un ensurt. Ell no ha cridat.

—Però ¿què fas aquí?

S'ha agenollat. No hi havia ràbia a la seva veu.

—Jo... jo tornaré al pont —he dit—, reposava una mica.

—¿Fa molt de mal?

—Força.

—Espera't...

Ha entrat al lavabo, ha remenat dins la farmaciola i m'ha portat un grapat de pastilles de Tylenol.

—Empassa't això, i descansa encara més, quasi hem acabat el palangre. Farem tots una pausa per al cafè.

Els homes han entrat. No semblaven pas furiosos, al contrari, fins i tot en Jude, que m'ha somrigut. En Dave no parava de demanar perdó. El patró tornava a ser el llarg i prim. En Jesús estava preocupat:

—De totes maneres, hauràs d'anar a l'hospital quan tornem a terra.

He acabat oblidant que havia de morir aquell dia. Era feliç enmig d'ells. La mà em feia encara molt de mal. Els homes s'han aixecat, i jo amb ells.

—No tens per què venir de seguida —ha dit l'Ian.

—Estic molt bé —he dit.

I hem tornat al pont. Volia estar amb ells per sempre, que tinguéssim fred, gana i son junts. Volia ser un pescador de veritat. Volia estar amb ells per sempre.

No tinc ganes de tornar. No vull que tot això acabi. Tanmateix, prop de la costa, l'olor de la terra em sorprèn. La